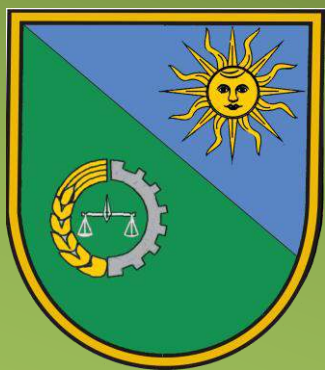

ЯРМОЛИНЕЧЧИНА:

90 РОКІВ
ПРУДІВ ТА ЗВІТЯТ

ПОЧЕСНІ ГРОМАДЯНИ ЯРМОЛИНЕЦЬКОГО РАЙОНУ

ЯДУХА ВАСИЛЬ СТЕПАНОВИЧ

голова Хмельницької обласної державної адміністрації (2011 р.)

МАРЦИНКЕВИЧ АНАТОЛІЙ МИКОЛАЙОВИЧ

член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (2011 р.)

КРИВДИК ОЛЕКСІЙ ІВАНОВИЧ

голова правління ВАТ «Хмельницький завод будівельних матеріалів» (2010 р.)

ДОБРЯНСЬКИЙ ПЕТРО АНТОНОВИЧ

вчитель Соколівської ЗОШ I-III ступенів (2010 р.)

БАЛЕМА МИКОЛА ОПАНАСОВИЧ

Народний артист України, головний диригент Українського Державного ансамблю пісні і танцю «Козаки Поділля» Хмельницької обласної філармонії (2008 р.)

ОСКАЛЮК БРОНІСЛАВ БРОНІСЛАВОВИЧ

голова ФГ «Сіножаті», депутат районної ради двох скликань,
колишній голова колгоспу ім.Котовського с. Москалівка (2008 р.)

ЛУЧКО ВОЛОДИМИР ВАСИЛЬОВИЧ

голова СВК «Поляна», голова постійної комісії районної ради з питань агропромислового розвитку та землекористування, екології та раціонального використання надр (2008 р.)

РОМАНЮК ВАСИЛЬ СЕРГІЙОВИЧ

колишній перший секретар Ярмолинецького райкому КПУ,
голова Ярмолинецької районної ради I скликання (2007 р.)

ГУДЛОВСЬКИЙ ВОЛОДИМИР ВАСИЛЬОВИЧ

колишній директор ДП «Ярмолинецьке лісове господарство» (2006 р.)

ЛОХВИЦЬКИЙ ПАВЛО ТИМОФІЙОВИЧ

колишній директор ПОП «Колос» (2005 р.)

ХИЖУН ВОЛОДИМИР ПЕТРОВИЧ

колишній директор ДП «Проскурівське» (2005 р.)

СУРНИК МИХАЙЛО ВАСИЛЬОВИЧ

колишній Директор СТОВ «Михайлівське» (2004 р.)

ШПАК ВАСИЛЬ ФЕДОРОВИЧ

Народний депутат України (2004 р.)

МІЦНІЄ ДУХ РІДНОЇ ЗЕМЛІ

Ювілей району – особливе свято, яке об'єднує усіх тих, хто проживає на його території, народився тут, але доля закинула далеко за межі Ярмолинеччини, представників різних поколінь, котрі творили минуле і сьогодення нашого краю. Тому видання, яке Ви тримаєте у руках, допоможе кожному заглибитись у 90-літню історію Ярмолинського району, побачити і зрозуміти шлях, який пройшли наші славні земляки, щоб створити ті блага, які ми маємо сьогодні.

Нелегкою була дорога, що вела дідів і батьків до поставленої мети, непростими стежками йшли вони до фронтових та трудових звитяг. Але спільна і благородна справа – добробут і процвітання рідного краю задля майбутніх поколінь – надихала людей на подвиги, які пам'ятаємо і нині. Імена Героїв Радянського Союзу і Соціалістичної Праці, людей, котрі удостоєні почесних звань «Заслужені», відомих спортсменів і діячів культури, трудові колективи різних галузей, нариси з історичного минулого – усе це уважний читач знайде у ювілейному виданні. Завдяки ілюстраціям та світлинам, вміщеним у книзі, відкривається унікальна можливість порівняти як змінилося обличчя території, облаштувався райцентр та інші населені пункти, згадати людей, котрі власними руками втілювали в життя ці зміни.

Дев'яносто років – це вагомий відрізок часу, який впевнено веде нас, сучасних жителів району, до столітнього ювілею Ярмолинеччини. Ми прагнемо, щоб перетнувши віковий рубіж, ми записали у книгу добрих справ багато сторінок, що відображають сучасну історію позитивних змін. Початок цієї хроніки покладено вже сьогодні. За останні три роки наш край оновився, розквіт, відчув впевненість у завтрашньому дні.

Дорогі земляки! Де б ми не знаходились, куди б не закинула нас доля, завжди пам'ятаймо про ту землю, яка зростила та дала нам силу, поставила на ноги. Пам'ятаймо рідний дім, матір і батька, оберігаймо свої родини, дбаймо про майбутнє дітей та онуків. Саме цьому вчить нас 90-літня історія рідної землі, ті, хто гідно пройшов випробування часом. Хай допомагає нам у цьому християнська любов до Бога та один одного. Із святом, шановні жителі та гості Ярмолинського району!

Валерій Кадиш
голова Ярмолинської
районної державної
адміністрації,
депутат районної ради

Валентин Мазур
голова Ярмолинської
районної ради

ЯРМОЛИНЄЦЬКОМУ РАЙОНУ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ

РІДНЕ МІСТЕЧКО МОЄ

Музика Євгена та Вадима Гжегожевських,
слова Олександра Снігура

В темпі маршу

F m

Де шля - хів пе - ре хре - стя спле - ло ся, де гар - ту - є на-ми - сто вес -
ти - лись Яр-мо - лин - ці на - ші, хоч за ві - ком по-міт - но ста -

B⁷m

на, де у лип - ні дос-тиг - ли ко - лос - ся із дов - кіл - ля по - лів до - ли -
рі... Гар-цу - ва - ли на яр - мар-ку ко - ні, за - се - ля лись людь-ми пус-ти -

C7 **2C7** **F m** **Приспів:**

на там вмос - - - Ой, Яр-мо - лин-ці рід - не міс-теч - ко,
- - - рі.

B⁷m **F m**

ти По-діл-ля ма-ків-ка яс - на, ти ди-тинст-ва рід - не - є гніз - деч - ко,

C7 **F m** **B⁷m** **F m**

ти на-ді - я на-ша і вес - на. Ти ди-тин-ства рід - не - є гніз - деч - ко,

C7 **F m**

ти мо - я на - ді - я і вес - на

Шановні жителі Ярмолинеччини!

Дорогі земляки!

Як відомо, історія – це не тільки те, що відбувалося протягом певного періоду, а й те, що люди, громада, суспільство визнали за потрібне пам'ятати. Тому відрадно, що за 90 років становлення і розвитку Ярмолинецького району нам з вами є що пригадати, чим пишатися, на кого рівнятися, над чим працювати надалі. Адже весь цей час, навчаючись у старшого покоління, намагаючись зберегти та примножити надбане батьками, ярмолинчани трудилися та створювали, запроваджували та досягали.

Прагнення до позитивних змін, до стабільного майбутнього наших дітей і сьогодні об'єднує жителів району – працівників сільського господарства, лікарів, вихователів, вчителів, усіх, хто спрямовує власні потенціал та досвід, сили та знання на благо нашого краю.

Піклування про створення гідних умов життя, праці та відпочинку людей завжди було і залишається головним пріоритетом у роботі органів місцевого самоврядування. Жити щоденними потребами, турботами, надіями оточуючих покликані ті, кого обрала громада. Пам'ятаймо, наше життя буде таким, яким ми зробимо його самі! Впевнений, що і найближчі плани, і далекосяжні проекти, направлені на забезпечення життєвих потреб жителів району, будуть успішно реалізовані нашими спільними зусиллями!

В день 90-річного ювілею щиро дякую всім жителям району за працелюбність, професіоналізм, плідну працю, вміння жити і працювати на благо Ярмолинеччини, Хмельницької області і України в цілому. Хай наш район назавжди залишиться для вас найулюбленішим і найріднішим!

Бажаю вам міцного здоров'я, спокою і сімейного благополуччя, веселого святкового настрою! Довголіття і процвітання Ярмолинецькому району!

З глибокою повагою

Василь Ядуха

голова Хмельницької обласної державної адміністрації,
депутат обласної ради,
почесний громадянин Ярмолинецького району

Шановні земляки!

Прийміть щирі вітання з нагоди 90-ої річниці утворення Ярмолинецького району!

Не можна заперечувати того, що район не стоїть на місці. За ці роки досягнуто певних результатів, доповнено та конкретизовано ті завдання, над якими будемо працювати і далі. Позаду – величезний пласт історії – строком майже в століття, але попереду – не менше. Це – ще більший шлях, який ми повинні пройти разом з нашими дітьми. І це зобов'язує! Якщо минуле Ярмолинеччини – це справа роботящих рук наших дідів і батьків, то майбутнє – за нами. Ми повинні зробити усе, аби воно було гідним наших дітей і онуків. Для цього потрібно використати на повну потужність сьогодення – з усіма його можливостями та ресурсами.

В історії Ярмолинеччини, яка бере початок з сивої давнини, період існування району – лише мить, але скільки подій, трагічних і радісних, скільки трудових звершень містить вона в собі!

Жителі району з честю вийшли з багатьох випробувань часів громадянської та Великої Вітчизняної війни, відродили рідний край з руїн, активно розбудовують нашу незалежну державу сьогодні. Багатовікова історія, розвинена промисловість та сільське господарство, унікальна природа – все це створює славу Ярмолинецького району. Але головне багатство району – це ви, його жителі. Ви вмієте наполегливо працювати і цінувати красу та чарівність рідного краю.

Прекрасні люди – працюючі та мудрі, талановиті, добрі та щирі – живуть на нашій землі. Ми пишаємося давніми традиціями та сьогоdnішніми досягненнями району. Спираючись на майже столітній досвід, високий професійний рівень кадрів та сучасні технології, своєю наполегливою працею ми можемо досягти величезних успіхів, побудувати гідне майбутнє для своїх дітей.

Від щирого серця бажаю вам, шановні земляки, благополуччя та добробуту, міцного здоров'я, сімейного тепла і затишку в оселях, миру і злагоди! Нехай кожна розпочата справа буде успішною, а кожен день – наповнений радістю!

Низький уклін та глибока шана працюючим та щирим мешканцям краю, Героям Праці – усім, хто працював та працює на благо розвитку та звеличення рідної Ярмолинеччини і всієї України. Зі святом вас, дорогі земляки! Хай Бог благословляє благодатну Ярмолинеччину!

З глибокою повагою

Олександр Геріга
Народний депутата України

ДО ДЖЕРЕЛ МИНУЛОГО

Перша писемна згадка про Ярмолинці припадає на 1400 рік. Саме тут, на шляху з Кам'янця до Меджибожа, в цей час зупинилися на перепочинок польські літератори, які у своїх подорожніх нотатках згадали Ярмолинці.

В 1407 році польський король Владислав Ягайло подарував це поселення з околицями хорвату Ходьку.

Для захисту від нападів татар син Ходька Олександр (Олехно) у 1445 р. збудував укріплений замок.

репродукція картини Ф. Рубо
«Вулиця в Ярмолинцях»

Після завершення будівництва замку з оборонними спорудами Ярмолинці переводяться до категорії містечок, а в 1455 р. одержують магдебурзьке право.

Сини Олександра в 1467 р. поділилися маєтками, які отримали у спадок: один з них, Дахно, залишився власником Ярмолинець і почав називатись Ярмолинецьким, другий Федір, одержав с. Сутківці і став називатись

Сутківським (Сутковецьким).

Не обминали територію району воєнні лихоліття, збройна боротьба та протистояння. Тут боролися загони під керівництвом С. Наливайка у 1595-1596 рр., проходили війська Б. Хмельницького та його полковників М. Кривоноса, І. Богуна під час Визвольної війни 1648—1654 рр. У вересні 1673 р. коронний хорунжий Микола Синявський під Ярмолинцями розбив турецький загін.

Один із козацько-селянських загонів, на чолі яких стояв Федір Шпак (Білоцький), в 1702 р. вступив на територію Ярмолинецького ключа. Між селами Савинці і Томашівка повстанці зустрілися з польсько-шляхетськими військами під командуванням Я. Шепінга.

З часом змінювались власники Ярмолинець і земель, що до них прилягали. У 1757 р. по купчій Ярмолинці за 245 тис. злотих перейшли від Доментія Ярмолинецького до польського генерала Павла Старжинського. Однак генералу не щастило з новим придбанням, бо то посуха, то епідемія чуми заважали поступальному розвитку господарства.

Намагаючись змінити стан справ на краще, Старжинський у 1761 р. розпочав будівництво одного з кращих на Поділлі монастиря для монахів ордена бернардинів.

Через великі борги Павло Старжинський у 1772 р. змушений був продати містечко Войцеху Мархоцькому, котрий особисто був знайомий з польським королем. У листопаді 1781 р. король, направляючись до Кам'янця-Подільського,

репродукція картини Наполеона Орди
«Костел бернардинів»

зупинявся у Мархоцького на відпочинок. Використовуючи особисті взаємини з королем, Мархоцькому вдалося у 1787 р. одержати дозвіл на проведення в Ярмолинцях торгів і ярмарків.

Після другого поділу Польщі, переходу Поділля до Російської імперії і утворення в 1795 р. Подільської губернії Ярмолинці стають волосним центром та входять до складу Проскурівського повіту.

ярмарок в Ярмолинцях, кінець XIX ст.

В кінці XVIII ст. Ярмолинці знову змінили свого власника. Їх купив заможний польський шляхтич Ян Орловський, і з того часу, впродовж більше 120 років, аж до 1917р. доля містечка була пов'язана з цим давнім родом.

Через містечко пролягав стратегічний шлях у напрямку до західного кордону, тому тут часто проходили військові частини. У квітні 1808 р. побував у містечку відомий російський полководець М. І. Кутузов. Цим же шляхом поверталися полки з балканських походів. Тут зупинялися на постій 12-й уланівський Білгородський та Херсонський піхотний полки, що входили до 9-го армійського корпусу Південної армії. А також квартирував Бородінський полк, в якому служив декабрист Ф.Раєвський.

Важливе економічне значення в системі внутрішньої торгівлі мали базари і ярмарки.

Помітний вплив на економічний розвиток Ярмолинець мало переведення сюди в 1835 р. за сприяння Адама Орловського з містечка Тинни Ушицького повіту найбільшого в Подільській губернії Петропавлівського ярмарку.

Суспільні зміни, які відбувалися в країні, впливали і на життя у краї.

Поразка першої російської революції, революційні події 1917 року, зміна влади впродовж 1918-20 років, повстанський рух селян за їх одвічне прагнення володіти землею та працювати на ній – далеко не повний калейдоскоп подій, які відбувалися на території сучасної Ярмолинеччини.

Остаточне встановлення радянської влади у Проскурівському повіті відбулося у кінці 1920 року, а з березня 1923 року Ярмолинці стають районним центром.

В перші роки мирного будівництва постало питання про ліквідацію неписьменності. Для підвищення ідейно-теоретичного рівня членів партії і рад партактиву 10 жовтня 1927 року в Ярмолинцях відкривається радпартшкола I-го ступеня. Бюро райпарткому приймає рішення відкрити в 1928-29 навчальному році 2 лікнепи і школу для підлітків. Виноситься рішення про виділення коштів і приміщення для створення клубу піонерів. 1 березня 1929 року обговорювалось питання про організацію колгоспів та проведення землевпорядкування.

На протязі 1929-1930 років створюються колгоспи «Веселе життя», організатором і першим головою якого був С. В. Гевал та «Селянський промінь», де першим головою був Д. М. Лоборчук. Посівна площа колгоспу «Веселе життя» (пізніше перейменований на колгосп імені Сталіна) становила близько 1500 гектарів. На полях колгоспу працювала

тракторна бригада Ярмолинецької МТС (бригадир Ф. Борецький, у складі 3-х тракторів «Путіловець»).

Ярмолинецька МТС обслуговувала всі колгоспи району. З року в рік збільшувалась її матеріальна база. В 1932 році вона мала 30 тракторів, а в 1937 році – 77, в 1940 – 44. Комбайнів: в 1937 році – 10, в 1940 – 24.

У 1940 році в Ярмолинцях діяли артілі: деревообробна ім. Третьої п'ятирічки, «III-й рік трудової п'ятирічки», ім. 9 січня, інвалідів «Трудспілка». За 1940 рік ці підприємства випустили продукції на 7 мільйонів 902 тисячі карбованців, середньорічна кількість робітників становила 158 чоловік. На Ярмолинецькому «Заготзерно» введено механічну сушку зерна. Ярмолинецький державний маслозавод, на якому працював 81 робітник, в 1940 році випустив продукції на 2 мільйони 51 тисячу карбованців. Побудована в 1939 році нова електростанція разом зі старою в 1940 році виробила 50 тисяч кіловат-годин електроенергії.

один з перших тракторів у районі

Початок війни ярмолинчани відчували з першого дня. Особливо тоді, коли німецькі літаки зависли над залізничною станцією і військовою частиною. Гітлерівці вступили у містечко 8 липня 1941 року.

Восени 1942 року на станції Ярмолинці фашисти розстріляли радянських військовополонених. Потім почалося планомірне знищення єврейського населення. Кількість усіх закатованих, включаючи привезених з сусідніх районів склала 15 тисяч чоловіків, жінок і дітей.

У період тимчасової окупації в Ярмолинцях створюється патріотична група, яка підтримувала зв'язки з підпільниками Проскурова. На території Михайлівської зони діяв підпільний райком партії на чолі з І. К. Николюком.

самохідна артилерійська установка (САУ-152)

У Проскурівсько-Чернівецькій бойовій операції Ярмолинцям, як центру розміщення першої Німецької танкової армії, відводиться особливе місце. 91-а окрема танкова бригада полковника І. Г. Якубовського і воїни 167-ї стрілецької дивізії ввійшли в райцентр 27 березня 1944 року. В числі перших була батарея САУ гвардії капітана П. П. Крюковського.

ЯКУБОВСЬКИЙ І. Г.

У 1958 році Ярмолинці віднесені до розряду селищ міського типу. У цей період розвивається промисловість та інфраструктура.

Найбільшим підприємством стає завод «Кристал», будуються нові цехи радіолампового заводу «Катіон», стає до ладу тепличне господарство. Осучаснюється і центр селища.

В 1971 році розпочато будівництво гастроному та двохповерхове приміщення селищної Ради, що по вулиці Щорса. Новобудови з'являються і у 80-х: музична школа, будинок культури на 600 місць.

З розвалом СРСР район відчув спад промислового виробництва. Після депресивних 90-х новий подих відчула Ярмолинеччина на зламі тисячоліть.

В 2000 році селище відсвяткувало 600 років із часу заснування. В честь ювілею змінилося обличчя райцентру. Тут збудовано площу та встановлено пам'ятний знак, приурочений цій даті.

Відкриттям пам'ятника Великому Кобзареві ознаменувалось відзначення 80-річчя Ярмолинецького району.

Тоді ж була введена в дію об'їзна дорога, що дозволило поліпшити екологічний стан селища.

Змінилась політика підприємництва, в районі зареєстровано до 2-х тисяч бізнесменів. З часом розпочали роботу 2 торговельні центри – «Економ» та «Маркет».

В 2010 році урочисто відзначили День селища – 610 років з часу першої згадки про нього. Родзинкою святкування стало відкриття Петропавлівського ярмарку, який у XIX ст. був відомий у всій Європі. До ювілею вигляд містечка досить змінився.

З нагоди 25-ї річниці Чорнобильської трагедії на перехресті вулиць Хмельницька та Пушкіна відкрилась, як данина шани та

пам'яті, архітектурна споруда – пам'ятник героям та жертвам Чорнобильської аварії.

Райцентр збагатився зеленню та квітами. Декоративні композиції ландшафтного дизайну з'явились на центральному майдані. Закладено парки слави та пам'яті. Облаштовано в'їзні знаки та зупинки громадського транспорту. Встановлено дитячий майданчик на території центрального парку та проведено його благоустрій. З нагоди 20-річчя Незалежності України на площі 600-річчя Ярмолинець збудовано фонтан.

У старовинному приміщенні монастиря бернардинів, де нині знаходиться виробничий корпус професійного ліцею, було відкрито районний історичний музей.

Наприкінці року в Ярмолинцях була відкрита ще одна церква – греко-католицький храм Пресвятої Трійці.

2012 рік пройшов під егідою «Євро-2012» та виборів депутатів до Верховної Ради.

Кожен прожитий день додає щось нове до новітньої історії нашого району. Нині ми пишаємось тим, що Ярмолинеччина має славу хліборобського краю, зростила та подарувала світові роботящих людей, котрі невтомною працею примножують багатство та велич рідної землі. Нові сторінки книги життя Ярмолинеччини пишуться вже сьогодні.

пам'ятник Т. Г. Шевченку
в Ярмолинцях

пам'ятник Героям та жертвам
Чорнобильської аварії

ГОРДІСТЬ І СЛАВА ЯРМОЛИНЕЧЧИНИ

НА ФРОНТАХ КУВАЛИ ПЕРЕМОГУ

Подвигами на фронтах Великої Вітчизняної війни, трудовими звитягами у повоєнний час, особливими успіхами у розвитку різних галузей прославили наш край представники різних поколінь – наші знатні земляки. Передусім, це Герої Радянського Союзу, пам'ять про яких житиме у віках.

Володимир Баранов із с. Стріхівці, який відзначився при форсуванні рік Десна, Снов, Дніпро та був удостоєний не лише звання Героя, а й орденів Леніна, Червоної зірки, і після війни трудився агрономом у рідному селі.

За самовіддані та героїчні дії в бою за польське містечко Сохачів командир батареї самохідних артилерійських установок 369-го самохідно-артилерійського полку Івану П'явчику присвоєно звання Героя Радянського Союзу. А народився Іван Павлович у селі Жилинці. Не повернулися із полів бою земляки – Герої Ілля Рисюк, уродженець села Стара Соколівка та ярмолинчанин Степан Хоптяр. Гвардії молодший сержант Рисюк в числі перших на підручних засобах під вогнем ворога переправився через річку Одер, закріпився на другому березі і сприяв захопленню плацдарму своїм підрозділом. 30 січня 1945 року він загинув у бою, звання Героя Радянського Союзу Іллі Григоровичу присвоїли посмертно. Наш земляк спочиває вічним сном у братській могилі у німецькому місті Каммельвіц.

Німецька земля покоїть прах і Степана Хоптяра. Він в числі перших з гарматою форсував річку Одер, у боях знищив 13 танків ворога, 6 БТРів. Нагороджений орденами Леніна, Червоної Зірки, Слави III ступеня.

БАРАНОВ
Володимир Степанович
с. Стріхівці

РИСЮК
Ілля Григорович
с. Соколівка

П'ЯВЧИК
Іван Павлович
с. Жилинці

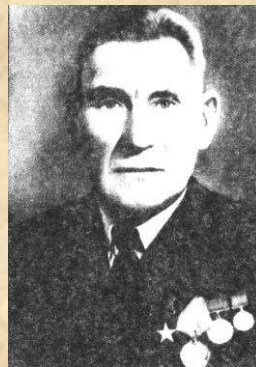
ХОПТЯР
Степан Іванович
сmt. Ярмолинці

ПРАЦЕЮ ЗВЕЛИЧЕНІ

Післявоєнні роки, означені здобутками земляків у розбудові мирного життя, відновленням та особливими успіхами у сільськогосподарському виробництві породили галерею Героїв Соціалістичної Праці. Шарівчанин Степан Бачинський отримав це високе звання у 1948 році за вирощування високих врожаїв зернових культур. За вагомий ужинок хліба у цей же період відзначена найвищою нагородою країни і правдівчанка Олена Брика. Її односельчанка Марія Крамар очолила рільничу ланку і також добилась високих врожаїв зернових, зокрема жита сорту «Таращанське».

БАЧИНСЬКИЙ
Степан Улянович
с. Шарівка

БРИКА
Олена Феодосіївна
с. Правдівка

КРАМАР
Марія Трохимівна
с. Правдівка

ШУВЕРА
Оксана Савеліївна
с. Правдівка

Золота зірка Героя засяяла на грудях Марії Трохимівни, орденами та медалями були відзначені члени її ланки. Прославило на всю країну село Правдівку ім'я ланкової Оксани Шувери за високі показники у вирощуванні цукрових буряків та зерна. Оксана Савеліївна неодноразово обиралась депутатом обласної ради, Верховної Ради УРСР двох скликань, нагороджена багатьма орденами і медалями. Першу нагороду – медаль «За трудову доблесть» Микола Малюк із Слобідки-Глушковецької одержав у 1946 році. А у 1963-му бригада відзначилась у збиранні кукурудзи – отримала зерна по 45 центнерів з гектара на 25-ти гектарній площі. Через три роки Миколі Мефодійовичу було присвоєно звання Героя Соціалістичної Праці. За період трудової діяльності він був нагороджений двома орденами та золотою медаллю виставки досягнень народного господарства.

Період розквіту радгоспу «Шарівка» був нерозривно пов'язаний з ім'ям Римми Кравчук. Очоливши господарство у 60-х роках, Римма Олександрівна дбала про розбудову тваринницької галузі, придбання сільськогосподарської техніки, зведення об'єктів соціальної сфери. Звання Героя Соціалістичної Праці удостоєна у 1966 році за високі врожаї зернових та технічних культур.

За її керівництва радгосп став справжньою школою будівництва. Тому Римму Олександрівну цілком заслужено нагороджено орденами

Жовтневої Революції, Трудового Червоного Прапора, медалями, присвоєно звання заслуженого агронома. Вона обиралась депутатом місцевих рад багатьох скликань.

МАЛЮК
Микола Феодосійович
с. Сл.-Глушковецька

КРАВЧУК
Римма Олександрівна
с. Шарівка

ДЕВ'ЯТОВА
Софія Іванівна
с. Савинці

Високу трудову нагороду на столичному заводі «Київкабель» отримала і савинчанка Софія Дев'ятова. Вона обслуговувала 50 станків, керувала молодіжною бригадою та добилась високих результатів.

Наша землячка була також удостоєна ордена Трудового Червоного Прапора, Почесних Грамот Верховної Ради СРСР та УРСР.

За 38 років роботи отримала 60 Почесних Грамот, 6 медалей, неодноразово обиралась депутатом Київради. У 1991 році після виходу на пенсію створила ветеранський ансамбль народної пісні «Мрія», яким керує вже більше 20 років. За заслуги у галузі аматорського мистецтва нагороджена орденом Княгині Ольги.

ЗАСЛУЖИЛИ ВИЗНАННЯ

Серед представників різних галузей в різні часи були люди, котрі за високий професіоналізм удостоєні званнями «Заслужений».

Віддав знання, вміння та сили рідній землі колишній директор ПОП «Колос» (с. Правдівка) нині, на жаль, покійний Павло Лохвицький. За значні успіхи в галузі тваринництва і рослинництва став відомим і Володимир Хижун із Проскурівки, який теж з 1980 по 2005 рік очолював ДПДГ «Проскурівка».

Сільське господарство ознаменувало життєву стежку для Ігоря Добжанського, стало сенсом щоденної праці для нинішнього директора ТОВ «Герром-Інвест Ярмолинці» Анатолія Посвістака. Лідером в Україні у збиранні врожаю Хмельниччина стала і завдяки нашому земляку, нині голові Хмельницької обласної державної адміністрації Василю Ядусі. Всі ці люди удостоєні звання «Заслужений працівник сільського господарства».

ЛОХВИЦЬКИЙ
Павло Тимофійович
с. Правдівка

ДОБЖАНСЬКИЙ
Ігор Миколайович
смт. Ярмолинці

ЯДУХА
Василь Степанович
смт. Ярмолинці

ПОСВІСТАК
Анатолій Станіславович
с. Тарасівка

ХИЖУН
Володимир Петрович
с. Проскурівка

Була відзначена державою і плеяда педагогічних працівників. Ще у 1953 році почесне звання «Заслужений вчитель УРСР» присвоєно директору Косогірської семирічної школи Ісааку Харламбу. Він також був нагороджений медаллю «За трудову доблесть» та орденом Леніна, значком «Відмінник народної освіти». У післявоєнний період відзначилась на освітянській ниві Віра Дулепова. 70-80-ті роки дали Ярмолинеччині «Заслужених вчителів УРСР» Марію Бистрицьку, Ганну Трачук та Марію Олійник з Ярмолинець, Майю Булатович із Михайлівки, Людмилу Добрянську із Соколівки.

Із Ярмолинеччиною тісно пов'язана професійна діяльність заслуженого працівника народної освіти України Октавіана Коханка. Розпочавши шлях у районному відділі освіти,

пізніше був переведений на партійну роботу, обирався секретарем райкому партії. За його сприяння у районі побудовано 8 шкіл та дитячих садочків.

Жителі Ярмолинеччини неодноразово обирали його депутатом обласної ради. Октавіан Михайлович – почесний громадянин селища Ярмолинці. З його допомогою у районі відкрито професійний ліцей. Він працював заступником начальника обласного управління освіти, очолював кафедру педагогіки ХНУ.

Двадцять вісім років на посаді начальника відділу освіти Ярмолинської райдержадміністрації пропрацював Василь Коломієць. Опікуючись поколіннями педагогів та учнів, Василь Микитович заслужив повагу та шану земляків, а також звання «Заслужений працівник освіти України».

ХАРЛАМБ
Ісаак Йосипович
с. Косогірка

БУЛАТОВИЧ
Майя Миколаївна
с. Михайлівка

ОЛІЙНИК
Марія Богданівна
сmt. Ярмолинці

ДУЛЕПОВА
Віра Костянтинівна
с. Михайлівка

ТРАЧУК
Ганна Тимофіївна
сmt. Ярмолинці

БИСТРИЦЬКА
Марія Павлівна
сmt. Ярмолинці

КОЛОМІЄЦЬ
Василь Микитович
сmt. Ярмолинці

ДОБРЯНСЬКА
Людмила Сидорівна
с. Соколівка

КОХАНКО
Октавіан Михайлович
сmt. Ярмолинці

Відзначені почесними званнями і діячі культури району. Це керівник народного хору

ШИРОКИЙ
Петро Павлович
сmt. Ярмолинці

«Барвінок» із с. Баламутівка Леонід Нагорний. Колектив неодноразово брав участь у регіональних та республіканських оглядах-конкурсах, телетурнірі «Сонячні кларнети».

Хрещеним батьком фольклорного ансамблю пісні і танцю «Кудрявчик», який здобув звання «народний» став Петро Широкий. Кавалер ордена Трудового Червоного прапора, заслужений працівник культури Української РСР, Петро Павлович вивчав та

НАГОРНИЙ
Сергій Леонідович
с. Баламутівка

популяризував культуру рідного краю. Він працював з фольклорною експедицією у селах району і області, записав і обробив більше 200 пісень, які склали основу репертуару «Кудрявчика». Неодноразовий лауреат Всесоюзних та республіканських оглядів і конкурсів.

КЕРІВНИКИ РАЙОНУ

**ДЕРЕВ'ЯНКО
ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСІЙОВИЧ**
голова Ярмолинецької районної
державної адміністрації
з 1995 р. по 1999 р.

**ВОЛОЩУК
ВАСИЛЬ СИДОРОВИЧ**
голова Ярмолинецької
районної державної
адміністрації
з 1999 р. по 2005 р.

**МАЗУР
ВАЛЕНТИН ВАСИЛЬОВИЧ**
голова Ярмолинецької районної
державної адміністрації
з 2005 р. по 2006 р.

**АНДРУШКО
ВАСИЛЬ ВАСИЛЬОВИЧ**
голова Ярмолинецької районної
державної адміністрації
з 2007 р. по 2008 р.

**КАТЕРЕНЧУК
МИКОЛА ГРИГОРОВИЧ**
голова Ярмолинецької районної
державної адміністрації
з 2008 р. по 2009 р.

**КИРИЛЮК
ІВАН ІВАНОВИЧ**
голова Ярмолинецької районної
державної адміністрації
з 2010 р. по 2011 р.

**КАДИШ
ВАЛЕРІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ**
голова Ярмолинецької районної
державної адміністрації з 2012 р.

ЕКОНОМІКА, ПРОМИСЛОВІСТЬ

Загальна площа району становить 89,8 тис. га., що складає 4,5% території області. Відстань по шосейній дорозі до обласного центру – 25 км, залізницю – 36 км.

залізнична станція Ярмолинці

В районі нараховується 60 населених пунктів, які адміністративно підпорядковані селищній та 29 сільським радам. Чисельність населення на 1 квітня 2013 року складає 31,5 тис. осіб, з них 23,5 тис. – проживає в сільській місцевості. Промисловий комплекс району представлений такими галузями виробництва: харчовою, текстильною, хімічною, виробництвом будівельних матеріалів, машинобудуванням. Обсяг реалізованої промислової продукції за 2012

рік склав 540333,9 тис. грн. У розрахунку на 1 особу – 16753,5 грн., що є одним з кращих показників серед районів області. Зовнішні і внутрішні транспортні зв'язки здійснюються залізничним та автомобільним транспортом. Головними шляхами є магістраль Гrechани – Кам'янець-Подільський – Гусятин та автодорога державного значення Васьковичі – Порубне. В районі діє цех телекомунікаційних послуг №2, міжрайонний центр поштового зв'язку №8. Фінансово-кредитну систему району представляють 3 банківські установи, 2 страхові компанії, 2 філії кредитних спілок. Найбільші промислові підприємства: Хмельницька філія ТОВ «Яблуневий дар», державне підприємство «Ярмолинецьке лісове господарство», ТОВ «Мега-Тех», ТОВ «ФШШ «Еко-СКАІ», ТОВ «Сільгосптехсервіс», ТОВ «НМТ – Агро», філія «Ярмолинецький райавтодор», ПП «Сіріус 2», ПП «Силует». Обсяг іноземних інвестицій на 1 січня 2013 року становить 2200,7 тис.дол. США або 102,1% до початку року, в розрахунку на 1 особу 69,9 дол. США.

Роздрібний товарооборот за 2012 рік становить 143034,8 тис. грн. або 104,5% до 2011 року. Зовнішньоторговельний оборот за 2012 рік становить 2160,1 тис. дол. США, в т.ч. експорт – 1964,7 тис. дол. США, імпорт – 195,4 тис. дол. США. Товарна структура експорту: ділова деревина, деревина для технологічних потреб, матеріали шкіроподібні, сухофрукти, продукція рослинництва. В роки незалежності особливого розмаху набуває газифікація населених пунктів. Протяжність газових мереж Ярмолинеччини складає 766,2 км. Протягом останніх десятиріч суб'єктами господарювання реалізовані інвестиційні проекти, які мають вплив на сучасний стан економіки району. У 2001 році введено в дію кисневу станцію ТОВ «Сільгосптехсервіс», якою здійснюється виробництво різноманітних промислових газів.

У 2004 році здійснили реконструкцію

колектив ДП «Ярмолинецьке лісове господарство»

приміщень та розпочали виробництво промислової продукції ТОВ «НМТ-Агро», яке спеціалізується на виробництві сільськогосподарської міні-техніки, що користується особливим попитом у приватних домогосподарствах, та ТОВ «ФШШ «Еко-Скаї», яке виробляє різноманітний асортимент шкіроподібних матеріалів для взуттєвої та меблевої промисловості. Ще через рік розпочали виробничу діяльність на реконструйованих виробничих площах ПП «Сіріус-2» (пошиття швейних виробів), ТОВ «ВКВ-Союз» (виробництво кондитерських виробів), ПП І. Ясінський (виробництво ковбасних виробів), ТОВ «Агрофудс-ЛТД» (переробка сільгосппродукції).

У наступному, 2006-му запряцював ТОВ «Мега-Тех», що спеціалізується на виробництві обладнання для м'ясопереробної промисловості.

Виробництво макаронних виробів налагоджене в смт. Ярмолинці ТОВ «Матриця Плюс».

2007-й – рік відкриття Хмельницької філії ТОВ «Яблуневий дар». Стартові потужності складали 500 тонн яблук на добу. Вже у 2008-му потужності підприємства було збільшено удвічі. Збудовано цех, котельню, встановлено 4 преси Bucher, вакуум-випарну установку та ультрафільтрацію. Склад готової продукції збільшено спочатку до 4000, пізніше, до 6000 тонн, а також запроваджено online-технологію *casinos en ligne* переробки відходів на біопаливо. Подальше розширення виробництва за рахунок додаткової вакуумно-випарної установки та 2-х пресів відбулося в 2010 році. Разом з тим було збільшено і склад готової продукції до 10 тис. тонн одночасного зберігання.

хмельницька філія ТОВ «Яблуневий дар»

Протягом 2007-2012 років підприємством проінвестовано значний обсяг коштів у розвиток власних потужностей, які сьогодні складають 12 000 тонн концентрату в рік. Крім яблук, тут здійснюється переробка вишні. Для виробництва теплової енергії для технологічних потреб застосовується альтернативні джерела палива (відходи переробки, деревина), що дозволило повністю відмовитися від споживання природного газу.

У 2012 році в с. Ясенівка введено в дію I чергу фотовольтаїчної (з використанням енергії сонця) електричної станції потужністю 0,5 МВт.

колектив Ярмолинецького РЕМу

Протягом останніх років значною є інвестиційна програма Ярмолинецького РЕМу ПАТ «Хмельницькобленерго».

Значним є щорічні обсяги капіталовкладень у розвиток виробничої бази державного підприємства «Ярмолинецьке

лісове господарство», якому належить значна частка у наповненні бюджету району, здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. У 2012 році підприємством придбано обладнання для виробництва тріски паливної, що дозволить використовувати її для опалення бюджетних установ району.

ЗОЛОТА ЖИТНИЦЯ КРАЮ

рясніє урожаєм рідна земля

Сільськогосподарська галузь була і залишається основою економіки району. Родючі землі Ярмолинечини радують щедрими врожайми, які за останні роки сягали рекордно високих показників. Так, у 2012 році зібрано зернових з площі 29953 га при урожайності 40,0 цнт/га, кукурудзи на зерно – з 9207 га та отримано 54,4 цнт/га зерна з кожного гектара, цукрових буряків зібрано 632 га., урожайність 508,7 цнт/га, соняшника 2252 га., урожайність

23,8 цнт/га, сої обмолочено на площі 4015 га., при урожайності 24,3 цнт/га., ріпак озимий – з площі 2254 га, урожайність становила 23,9 цнт/га.

У ряді господарств працівники полів добилися значно вищої урожайності. Зокрема у СТОВ «Хорост Плюс», с. Кадиївка (директор А.С. Козак) зібрано зернових та зернобобових в тому числі кукурудзи по 80,2 цнт/га, ТОВ «Гером Інвест Ярмолинці» с. Тарасівка (директор А.С. Посвістак) отримали 60 цнт/га зернових та зернобобових культур, ПОП «Колос» с. Правдівка (директор О.П. Лохвіцький) – зернові та зернобобові в тому числі кукурудза дали по 57,8 цнт/га, ПП «Аграрна компанія 2004» с. Москалівка (директор П.П. Лабазюк) збрало збіжжя по 63,7 цнт/га. Самовіддано працюють та збирають гарні врожаї трудівники сільгоспкооперативу «Поляна», с. Савинці (директор В.В. Лучко).

на тваринницькому комплексі СВК «Поляна»
с. Савинці

Історія колективних сільськогосподарських

формувань на Ярмолинечині бере початок у 1923 році, саме тоді були створені перші

трудові будні СТОВ «Хорост-Плюс» с. Кадиївка

артілі. На початку 30-х років організовується машино тракторна станція. Новим випробуванням для населення району стала боротьба за врожай 1945 року. Дорослі і підлітки дружно вийшли на поле і зібрали хліб без помітних втрат. Район перший в області виконав план по хлібозаготівлі. Розквіт колгоспного виробництва припав на 50-ті роки, у районі налічувалось 27 господарств.

Але у всі часи хліборобська праця високо цінувалася, славились люди, які трудилися на землі. Вдячність возвеличення вінчає землеробський труд і нині, бо найбільше багатство рідної землі – у золотому колосі, що сяє у променях сонця.

Сільськогосподарським виробництвом займаються 19 сільськогосподарських підприємств та 72 фермерських господарства.

ОСВІТА РАЙОНУ

Освіта на Ярмолинеччині розпочалася з відкриття церковно-парафіяльних шкіл майже у кожному селі. У 70-х роках XIX століття були відкриті міністерські народні училища у селах Шарівка, Солобківці, Глушківці, Михайлівка, Проскурівка, Соснівка, Савинці і в Ярмолинцях.

Після реорганізації повітів в округи, а волостей – у райони 12 квітня 1923 року в кожному селі почали створювати початкові трудові школи. Із збільшенням учнівського контингенту в кінці 20-х років початкові школи реорганізувалися у семирічні. У другій половині 30-х років створювалися середні школи: Солобковецька, Савинецька, Михайлівська, Шарівська і Ярмолинська.

В післявоєнний період у районі почали функціонувати 2 середні, 6 – неповно-середніх і 24 початкові школи, в яких працювали 172 вчителі і навчали 4768 учнів.

У 50-х роках набули популярності гуртки юних натуралістів-мічурінців та юних техніків. У Солобковецькій школі під керівництвом учителя біології П.М. Деренівського гурток три роки підряд був учасником Всесоюзної сільськогосподарської виставки ВСГВ, а учні здобули 16 медалей.

Наступив 1967 рік – особливий рік для вчителів та школярів, весь народ відзначав 50-річчя радянської влади. Було взято курс переходу на середню освіту. Введено у районі новобудови на 52 класні кімнати, 12 навчальних кабінетів, 6 майстерень і 2 шкільні інтернати.

Вся історія освіти району висвітлена в музеї, який відкрито 12 грудня 2012 року у приміщенні Ярмолинського технологічного ліцею.

Нині мережа закладів освіти складає 29 загальноосвітніх шкіл, у яких навчається 2881

директорський корпус управління освіти Ярмолинської РДА

учень. В них діє 19 груп продовженого дня. На базі Ярмолинського технологічного ліцею організовано профільне навчання для 253 учнів 10-11 класів. В районі працює 584 педагогічних працівники. Відділом освіти в 2012-2013 навчальному році проводився підвіз 576 дітей з 17 шкіл району до місця навчання та додому. Для забезпечення безкоштовного підвезення дітей діє автопарк, який налічує 12 автобусів.

У 2012-2013 навчальному році учні району посіли 13 призових місць на обласних предметних олімпіадах та 7 – в обласному етапі конкурсу-захисту наукових робіт МАН, отримали відзнаки в обласних та всеукраїнських творчих конкурсах.

1989р. Керівний склад шкіл району

ЗАКЛАДИ НОВОГО ТИПУ

колектив Ярмолинецького НВК

У 2001 році було відкрито заклад нового типу – Ярмолинецький навчально-виховний комплекс «загальноосвітня школа I-III ступенів-гімназія» (директор Постовіт В. М.) із поглибленим вивченням окремих предметів гуманітарного циклу з 5 класу.

Повний цикл навчання у гімназії – 7 років. З метою розвитку пізнавальних

здібностей учнів запроваджена система спецкурсів як елементів допрофільного навчання.

Старші класи гімназії функціонують як профільні з поглибленим вивченням англійської та німецької мов відповідно до гуманітарного профілю.

У тому ж 2001 році було відкрито ще один заклад нового типу - технологічний ліцей для учнів 10-11 класів (директор Козак А. Р.) Напрямок підготовки – поглиблене вивчення комп'ютерних та інформаційних технологій і здобуття середньої освіти.

Ліцей у 2006 році став лауреатом Всеукраїнського конкурсу «100 кращих шкіл України» і здобув перемогу у спільному проєкті Міністерства освіти і науки України і світового банку «Рівний доступ до якісної освіти».

колектив технологічного ліцею

БУДИНОК ТВОРЧОСТІ

Позашкільний навчальний заклад – Будинок дитячої та юнацької творчості – відзначив в грудні 2006 року шістдесятиріччя. В період свого становлення заклад йменувався Піонерським клубом (1946р.), Будинком піонерів (1960р.), Будинком школяра (1992р.).

Яку б назву не мав заклад, завдання його було одне: виховання громадянина України, поваги до Конституції, любові до Батьківщини; організація дозвілля вихованців, пошук його нових форм; профілактика бездоглядності, правопорушень.

Тут в 30 гуртках навчається 600 вихованців. Навчальний процес забезпечують 19 педагогів. Очолює заклад М. М. Краснопортко.

ДОШКІЛЬНІ НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ

Перша згадка про дитячий садок у Ярмолинцях належить до 1936 року.

В районі налічується 23 дошкільних навчальних заклади та 3 короткотривалі групи при школах, в яких охоплено навчально-виховним процесом 915 (94%) дітей дошкільного віку.

колектив Центру розвитку дитини «Калинка»

Найбільше дошкільнят виховується у райцентрівських ДНЗ «Сонечко» (завідуюча Л. А. Дяк) та центрі розвитку дитини «Калинка» (завідуюча О. І. Резнічук). При «Сонечку» у 2004 році відкрито центр реабілітації дітей-інвалідів «Милосердя». У ЦРД «Калинка» працює 6 груп, які відвідують 150 дітей. Тут організовано заняття з хореографії, а також вивчення іноземної мови.

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

Зачинателем професійної освіти у Ярмолинцях є Октавіан Михайлович Коханко, з легкої руки якого у 1979 році був створений міжшкільний комбінат, а в 2002 році – Ярмолинецький професійний ліцей.

У міжшкільному навчально-виробничому комбінаті за роки його діяльності підготовлено більше 8000 учнів із загальноосвітніх шкіл району, для послуг яких обладнані кабінети, лабораторії, швейний цех, навчальні комп'ютерні комплекси. Учні здобувають

приміщення Ярмолинецького ТСК ТСОУ

професії водія, оператора комп'ютерного набору, швачки і секретаря офісу. У 2001 році МНВК перейменовано у технологічний ліцей.

Значну роль у підготовці робітничих кадрів відіграла районна організація ДТСААФ. В 2006 році районну організацію ТСОУ перереєстровано у професійно-технічний заклад „Спортивно – технічний клуб”. Заклад має міцну навчальну базу з підготовки водіїв категорії „В”, „С”, „Д” і „Е”.

Професійний ліцей здійснює підготовку на базі 9-х та 11-х класів із таких спеціальностей:

- слюсар з ремонту автомобілів, електрогазозварювальник, водій автотранспортних засобів;
- адміністратор, обліковець з реєстрації бухгалтерських даних;
- муляр-штукатур, облицювальник-плиточник;
- швачка, кравець.

Учні ліцею забезпечені місцями у гуртожитку, а також для них організоване гаряче харчування.

Заклад пишається здобутками своїх вихованців, які посідали призові місця на всеукраїнських та міжнародних конкурсах професійної майстерності.

колектив викладачів Ярмолинецького професійного ліцею

СПОРТИВНА ГОРДІСТЬ КРАЮ

В районі діють дві дитячо-юнацькі спортивні школи (Ярмолинецька – директор Хоптяр Віталій Анатолійович, заснована в 1986 році та Шарівська міжгосподарська «Колос» - Цибульський Микола Трохимович, заснована в 1992 році). В них відкриті відділення баскетболу, волейболу, гандболу, футболу, легкої атлетики та настільного тенісу, в яких займаються 388 учнів.

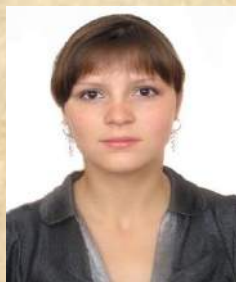
8 липня 1980 року естафета Олімпійського вогню завітала на Ярмолинеччину. Олімпійський вогонь через територію району несли 37 спортсменів у супроводі ескورتу з

олімпійський вогонь

десяти фізкультурників Ярмолинеччини, Городоччини, Вінковеччини та Чемеровеччини. З нашого краю таку почесну місію виконували Юрій Гевал, Олександр Паславський, Анатолій Махновський, В'ячеслав Салтиков, Валентин Сірик, Борис Забачинський, Василь Марцінкевич, Борис Корчевний, Михайло Лабань, Леонід Гладун, Володимир Вальчук, Ігор Дейнега.

КРАЩІ СПОРТСМЕНИ ЯРМОЛИНЕЧЧИНИ:

ОЛЕКСАНДРА ОЛЯНОВСЬКА
кандидат у майстри спорту України, член збірної команди України з легкої атлетики, багаторазовий переможець та призер всеукраїнських та міжнародних змагань

ЛЮДМИЛА ОЛЯНОВСЬКА
майстер спорту міжнародного класу, член збірної команди України з л/а (спортивна ходьба), кандидат на участь в XXXI Літніх Олімпійських іграх 2016 року в Ріо-де-Жанейро (Бразилія)

ЄВГЕН ТРАЧУК
майстер спорту України з гирьового спорту та кандидат у майстри спорту з тхеквондо. Багаторазовий переможець та призер Всеукраїнських та міжнародних турнірів

ВАСИЛЬ ТРАЧУК
кандидат в майстри спорту України з гирьового спорту. Багаторазовий переможець та призер Всеукраїнських та міжнародних турнірів

СТАНІСЛАВ ГУРА
майстер спорту міжнародного класу з волейболу. У складі молодіжної збірної СРСР став чемпіоном Європи та Світу. Бронзовий призер чемпіонату СРСР

ПЕТРО СТАРОДУБ
тренер Шарівської міжгосподарської дитячої спортивної школи з вихованцями

ФК «ЕВЕЛІНА»
чемпіон області з футболу серед команд колективів фізкультури, агроформувань та сільських фізкультурно-спортивних клубів у 2011 році

СНІЖАНА ДЕЙНЕГА
першорозрядниця багаторазова чемпіонка Хмельницької області з легкої атлетики (крос)

У СВІТЛІ МИСТЕЦЬКОЇ ПАЛІТРИ

працівники культури району

Оспівана у піснях, звеличена у творах митців краса ярмолинецької землі. Культурна галузь Ярмолинеччини представлена 42 Будинками культури та клубами, 37 бібліотеками.

В районі діють народні аматорські та зразкові

колективи «Кудрявчик», «Ексклюзив», «Шарівчанка», «Журавка», жіночі вокальні групи Ярмолинецької та Солобковецької мистецьких шкіл, зразкові дитячі колективи «Фламінго» та ансамбль бандуристів. На високому рівні серед аматорів сцени працюють концертний гурт «Ярмолинчани» РБК, ансамбль «Мелодія» Шарівської ДМШ, солісти О.Гуменюк, О.Бойко, А.Гжегожевський, Л.Зубко, С.Сотник, І.Сидорчук, М.Кишкіна, А.Білик, родинні ансамблі Гжегожевських, Ковалів, Федоровичів, Каліновських.

Знані творчі здобутки колективів Ярмолинецької дитячої школи мистецтв (директор В.Колодій), Солобковецької та Шарівської дитячих музичних шкіл (директор С.Боднар та А.Гжегожевський). Успіхів у роботі досяг колектив районної центральної бібліотечної системи, директор М.Гриб. Розпочалась комп'ютеризація книгозбірень. Участь районної бібліотеки у Міжнародній програмі «Бібліоміст» дозволила виграти грант і отримати 15 комп'ютерів із доступом до Інтернету, 10 з яких встановлено у сільських бібліотеках-філіалах. Успішно працюють бібліотеки-музеї у Правдівці та Пасічній.

З давніх-давен наш край мав своїх талановитих митців. Тими, хто народився, або жив в нашому районі пишаються покоління земляків. Це михайлівчанин М.Завадський, ним

Народний аматорський фольклорно-етнографічний ансамбль «Кудрявчик»

написано понад 500 творів. Ярмолинчанин В.Войт – соліст Державної Національної капели бандуристів, заслужений артист України. Є наші земляки серед акторів театру і кіно. Світлана Круть, уродженка села Іванківці – артистка Українського Національного академічного театру ім. І.Франка, а із Баламутівки починався життєвий шлях відомого кіноактора Б.Хімічева. Популярністю в нашій країні та

в світі користується ансамбль пісні і танцю «Козаки Поділля», яким керує наш земляк з с.Жилинці, Народний артист України М.Балема. Ми гордимось професійною діяльністю ярмолинчан молодшого покоління: солістом Національної опери І.Березовським, популярності набув учасник телевізійних програм В.Гуменюк, викладачами Кам'янець-Подільського Національного університету М.Печенюк, С. Чабан та О.Цибульською, колишніми керівниками військових духових оркестрів О.Колодієм та Ю.Гриськовим, творчою родиною Маслюків.

НА СТОРОЖІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

колектив Ярмолинецької центральної районної лікарні

Мережа медичних закладів району включає Центральну районну лікарню на 155 ліжок, Центр первинної медико-санітарної допомоги, до складу якого входять 6 амбулаторій загальної практики сімейної медицини, 7 фельдшерсько-акушерських пунктів, 37 фельдшерських пунктів, медико-соціальний комплекс в с. Солобківці для одиноких та пристарілих людей, який розгорнуто на 50 ліжок.

На ниві охорони здоров'я району на сьогодні трудяться 84 лікаря, 256 середніх медичних спеціалістів, 98 осіб молодшого медичного персоналу.

Галузь охорони здоров'я визнана пріоритетною у роботі діючої влади. Після багатьох років бездіяння прийшли позитивні зміни до медичних закладів району. Тут проведено ремонти приміщень та облаштовано територію. Зокрема, у центральній районній лікарні капітально відремонтовано хірургічне, дитяче, пологове, другий поверх поліклінічного відділення. На її території розбито молодий фруктовий сад, відкрито капличку на честь Святого цілителя Пантелеймона, побудовано альтанку, облаштовано центральний вхід. Згідно Кіотського протоколу здійснюється утеплення приміщення центрального корпусу лікарні. На виконання цих робіт затрачено понад 7 млн. грн.

ФАП с. Соколівка

На допомогу лікарям прийшло нове медичне обладнання: два апарати ЕКГ, УЗД-апарат, цифровий флюорограф, два хірургічних реанімаційних монітори, автомобіль швидкої допомоги на суму 1 мільйон 490 тисяч гривень. Оновились і медичні заклади у сільській місцевості. Здійснено поточні ремонти фельдшерських пунктів сіл Баранівка, Круті Броди, Савинці, Корначівка, Антонівці, Баламутівка, Глушківці, Виноградівка, Сутківці, Михайлівської та Шарівської амбулаторій загальної практики сімейної медицини на суму 243 тис. грн.

Наш край дав путівку у медичну науку колишньому жителю райцентру Петру Лису, соколівчанину Івану Дацуну, з Глушковець розпочалась дорога для Гната Мороза, з Михайлівки – Григорія Каца. Вони стали докторами медичних наук.

ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

ГАЗЕТА «ВПЕРЕД»

Перший номер газети побачив світ 18 листопада 1931 року. під назвою «Колгоспник прикордоння».

Газета «Вперед» двічі нагороджувалась Почесною грамотою секретаріату Національної спілки журналістів України. За попередніми підрахунками удостоїлась майже п'ятдесят відзнак за призові місця у республіканських та обласних конкурсах.

Колишній редактор Володимир Тищук відзначений у свій час золотою медаллю журналістики, а відомий журналіст і краєзнавець Олександр Снігур став лауреатом найпрестижнішої журналістської премії на Україні «Золоте перо». Йому присвоєно звання «Почесний громадянин Ярмолинець». Роботи одного з кращих фотокорів газети Степана Іванюка демонструвались у Соборі Паризької Богоматері в Парижі.

У 2007 році первинна журналістська організація газети «Вперед» зайняла перше місце в Україні у творчому конкурсі НСЖУ. Понад десять літ у редакції діє єдиний на Хмельниччині музей преси.

Колектив газети під керівництвом редактора Алли Гуменюк й тепер працює за вимогами часу в інтересах читачів, залишається орієнтиром у формуванні громадської думки, свідомості громадян.

ЯРМОЛИНЕЦЬКИЙ ТЕЛЕПРЕСЦЕНТР

Комунальне підприємство «Ярмолинецький телепресцентр» створено у лютому 2011 року. Його очолив Вадим Гжегожевський.

Відеоматеріали та короткометражні документальні фільми про життєдіяльність району виходять в ефірі Хмельницької ОДТРК «Поділля-центр». Телепресцентр тісно співпрацює з газетами «Подільські вісті» та «Шкільний світ».

Творчим колективом створено більше двох десятків короткометражних документальних фільмів про трудові колективи та організації району. Один із них - «Співучі дзеркала» став призером II-го регіонального телефестивалю «Сузір'я Надгориння» 2012 року.

ГАЗЕТА «ШКІЛЬНИЙ СВІТ»

Освітнянський часопис «Шкільний світ» прямує до читачів більше 10 років. А починалося з першого номера газети під назвою «За знання». Першим редактором призначено засновника газети, директора технологічного ліцею Антона Козака. Вісник освітян району – лауреат кількох престижних Всеукраїнських конкурсів шкільних газет.

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

сільські голови району та голова районної ради Мазур В. В.

Становлення місцевого самоврядування району має свою історію.

Вже в 1455 році Ярмолинцям надано Магдебурзьке право.

З новим адміністративним поділом, запровадженим Польщею, Ярмолинці стають повітовим центром і належать до Кам'янецького повіту.

Новий поштовх у розвитку місцевого самоврядування одержало в 20-х роках минулого століття. В 1921 році на території

району сформовано сільські та містечкові ради.

Ярмолинецька районна рада утворилась одночасно з районом у березні 1923 р. У 1928—1930 рр. під керівництвом ради створюються сільгоспартілі, споруджується вузькоколіянка від ст. Ярмолинці до фосфоритних копалень в Крутих Бродах. Перед облвиконкомом порушуються питання про будівництво навчальних закладів та районної лікарні.

Після звільнення Ярмолинець від німецько-фашистських загарбників у травні 1944 р. пройшли вибори до місцевих рад.

Місцеві ради, їх виконкоми приділяли увагу відбудові народного господарства, проявляли турботу про тих, хто постраждав під час окупації.

В другій половині 60-х років місцеві ради посилили увагу до господарського і культурного будівництва, підвищили рівень організаторської роботи, стали займатися сільськогосподарським виробництвом, благоустроєм населених пунктів.

Сільські і селищна ради також здійснювали контролюючі функції щодо додержання законності та виконання рішень вищих органів влади і управління, слідували за раціональним використанням земельних фондів правліннями колгоспів.

Першими демократичними виборами депутатів місцевих рад були вибори 1990 р. Саме цього року до районної ради по утворених 49 виборчих округах був зареєстрований 71 кандидат, або в середньому 1,4 на один депутатський мандат.

Сьогодні місцеві ради району представлені районною радою у складі 60 депутатів, селищною – 36 депутатів та 29 сільськими, куди обрано 416 депутатів. Головою районної ради обрано Мазура Валентина Васильовича, а його заступником – Чмуневич Марію Тихонівну. Понад три скликання очолюють територіальні громади Ярмолинеччини Ядуха В.І., Рафальська Г.І., Буря Р.П., Мельник Н.І., Коваль А.І., Бучний В.В., Дорош І.Я.

РАФАЛЬСЬКА Г. І.
Михайлівський сільський голова

ДЕМЧУК В. М.
депутат районної ради,
головний лікар ХОПЛ №1

ЗАДЛЯ ПРОЦВІТАННЯ РІДНОГО КРАЮ

ЯРМОЛИНЕЧЧИНА СТАЛА РІДНОЮ

РОМАНЮК В. С.

У зміцнення соціально-економічного розвитку Ярмолинецького району багато зусиль доклав у свій час перший секретар райкому партії Василь Сергійович Романюк.

До вирішення будь-яких завдань завжди підходив з великим прочуттям господарської діяльності. І його старання було видно наче на долоні. Саме він став першопрохідцем у початку газифікації району. Згадаймо і інші корисні діяння в інтересах людей – районний Будинок культури, дитячо-юнацька спортивна школа, стадіон «Юність», пологовий будинок райлікарні, тепличний

комбінат, облаштування зони відпочинку «Лісова пісня» на околиці Ярмолинець... Також було закладено фундамент під будівництво об'їзної дороги. Нарощувались темпи зростання в інших галузях народного господарства.

Родом Василь Сергійович з Волиці, Теофіпольського району. У цьому мальовничому селі народився у 1947 році. Закінчив Кам'янець-Подільський сільськогосподарський інститут. А починав трудитися водієм автомашини у господарстві. Далі працював інженером, заступником керуючого районного об'єднання «Сільгосптехніка», заступником голови райвиконкому, інструктором обкому партії, головою виконкому у Вінківцях. З 1985 року – перший секретар Ярмолинецького райкому партії. Через п'ять літ був обраний головою районної ради та депутатом Верховної Ради України від Ярмолинецького виборчого округу №415.

ВАСИЛЬ РОМАНЮК: «Сьогодні я вбачаю основне навчитись робити добро одне одному. Повернутись із міст в села, навчитись працювати на землі. До землі необхідно відноситись як до своєї Матері – Вона є живою так само як людське тіло.

Бажаю жителям Ярмолинещини великого щастя, яке знаходиться у кожному з нас...»

на завершенні жнив

Тоді був період трудових звершень. На Ярмолинещині з кожного гектара було зібрано по 36 центнерів зернових культур, понад замовлення на цукрові заводи відправлено 4000 тонн солодких коренів. Велику увагу приділяв будівництву. Скажімо, виросла ціла вулиця з житлом у Виноградівці. У Корначівці стало до ладу нове

приміщення школи. У Сутківцях введено в експлуатацію торговий комплекс. Впорядковано дороги у Правдівці, Савинцях, Іванківцях та в інших селах. Словом, усіх добрих справ на рахунку Василя Сергійовича Романюка у зміцненні соціально-економічного розвитку району було багато. Адже працював на благо людей.

У 2007 році рішенням 17-ї сесії районної ради V скликання за вагомих особистий внесок у соціально-економічний розвиток району Романюку Василю Сергійовичу було присвоєння звання «Почесний громадянин Ярмолинецького району».

З ЛЮБОВ'Ю ДО ОТЧОЇ ЗЕМЛІ

ЯДУХА ВАСИЛЬ СТЕПАНОВИЧ

з Ярмолинеччиною нерозривно пов'язане ім'я Василя Степановича Ядухи – голови обласної державної адміністрації, депутата обласної ради, депутата Верховної Ради України V скликання, Заслуженого працівника сільського господарства, Почесного громадянина Ярмолинецького району та селища Ярмолинці.

Народився та зростав у селі Вербка-Мурована, звідси і почерпнув сили працювати на землі. Здобувши сільськогосподарську освіту, Василь Степанович трудився на керівних посадах Ярмолинецького, Віньковецького та Деражнянського районів. Але завжди вболівав серцем за рідний край, докладав зусиль, щоб зробити кращим життя його мешканців. Нині, представляючи Ярмолинецький район у найвищому виборчому органі Хмельницької області, Василь Ядуха активно лобіює інтереси громади, має зв'язок з кожною сільською і селищною радами. Результат такої співпраці не на словах, а на ділі відчули земляки.

У 2010 році, зважаючи на багаточисельні звернення людей та насправді складну ситуацію, що склалася, вдалось завершити будівництво газопроводу-відводу до сіл Михайлівка та Вербка Мурована, що дозволило ввести в дію 88 км газових мереж. Завдяки цьому природний газ дійшов до сіл Баранівка, Вербка Мурована, Вербка, Пасічна, Магнишівка, Васильківці, Виноградівка, Слобідка, Михайлівка, Королівка. Окремо було вирішено питання надання коштів із обласного бюджету для завершення капітального ремонту об'єктів соціальної сфери Вербецько-Мурованої сільської ради, здійснення капітального ремонту відділень, благоустрій території центральної районної лікарні та придбання медобладнання. Вдалось підтримати освітянську галузь: розпочати реконструкцію даху Ярмолинецької загальноосвітньої школи №2 та направити в район два шкільних автобуси: для Ярмолинецького технологічного ліцею, Шарівської та Михайлівської шкіл. Проведено заміну вікон загальноосвітньої школи с. Москалівка; Правдівська, Скаржинецька, Соколівська школи та Ярмолинецький НВК отримали комп'ютерні класи; надано комплект шкільних парт та обладнання для класу фізики.

Так само не залишалося поза увагою завершення газифікації населених пунктів. У 2011-му здійснили її у Видошні та Микитинцях, а також вдалося погодити питання

під час відкриття газопроводу в с. Іванівка

автомобіль швидкої допомоги для Ярмолинецької ЦРЛ

фінансування НАК "Нафтогаз України" будівництва підвідного газопроводу до с. Іванківці, що дозволило газифікувати села Монастироцької сільської ради.

У 2012 році вперше у регіоні в селі Ясенівка побудовано першу чергу фотовольтаїчної електростанції (об'єкт альтернативної енергетики з використанням енергії сонця) потужністю 0,5 МВт, продовжено будівництво Скаржинецької загальноосвітньої школи, проведено заміну вікон Шарівської загальноосвітньої школи.

Здійснено роботи з капітального ремонту (утеплення фасадів, заміна вікон) Проскурівської, та Ярмолинецької ЗОШ №2 які фінансуються в рамках Кіотського протоколу. Направлено 2 шкільних автобуси для Шарівської та Баламутівської, отримано сертифікат на придбання автобуса для Скаржинецької загальноосвітніх шкіл, 10 комп'ютерів для Сутковецької та Проскурівської шкіл.

майбутнє Ярмолинеччини

Придбано мультимедійне обладнання для навчальних закладів Москалівки та Ясенівки, Ярмолинецького професійного ліцею та навчально-методичне обладнання для кабінету біології в Солобковецьку загальноосвітню школу. Технологічне обладнання для шкільних харчоблоків поліпшилось за рахунок отримання 2 холодильників, 2 електроплит та 2 електродуховок. Придбано нові меблі для обіднього залу і спальні Ярмолинецького НВК.

Здійснювалися роботи з капітального ремонту (утеплення фасадів, заміна вікон), райлікарні, які фінансуються з державного бюджету в рамках Кіотського протоколу. Медики району отримали автомобіль швидкої допомоги, придбання якого здійснено за рахунок коштів обласного бюджету. Завершено капітальний ремонт II поверху поліклінічного відділення районної лікарні. Відчули підтримку і сільські заклади культури: проведено капітальний ремонт сільського клубу в селі Виноградівка.

Уже в 2013-му, ювілейному для Ярмолинеччини році здійснено чимало справ, на які чекали громади. Прийшло блакитне паливо у село Іванівка, що дозволило повністю завершити газифікацію населених пунктів Ярмолинецького району.

До переліку об'єктів, які фінансуватимуться за рахунок коштів фонду регіонального розвитку державного бюджету, включено добудову Скаржинецької загальноосвітньої школи, що робить можливим її введення в дію у 2013 році, спортивного залу №2 Ярмолинецького НВК, заміни вікон Сутковецької загальноосвітньої школи, поточного ремонту приміщень дошкільних установ в селах Баламутівка та Лугове. Продовжується капітальний ремонт відділень райлікарні, зокрема I поверху поліклінічного відділення.

Турботою про рідний край сповнені трудові будні славного земляка. Бо ж має в серці одне бажання: бачити Ярмолинеччину квітучою та заможною.

ПершOVERесень у Шарівській загальноосвітній школі

ЯРМОЛИНЕЧЧИНА ТУРИСТИЧНА

ПОКРОВСЬКА ЦЕРКВА-ФОРТЕЦЯ У С. СУТКІВЦІ

Ця церква є пам'яткою архітектури національного значення - єдиним у центрально-східній Європі прикладом чотириконхового оборонного храму, який датується XIV-XVI ст. і увійшов до найвідоміших світових видань з історії архітектури. У 1948 році храм оголошено пам'ятником культури, що охороняється законом. Покровська церква-замок незвична для православної архітектури споруда, яка органічно

поєднала увінчані хрестами маківки храму та неприступні обриси бойової фортеці. На трьох кінцях хрестового плану стоять три муровані абсиди, схожі на замкові башти з амбразурами і стрільницями, а на четвертому кінці стоїть дзвіниця.

В січні 2007 під час реставраційних робіт було виявлено сліди старих фресок біля входу до святині. В церкві – кам'яна надгробна плита Івана Васильовича Сутківського.

ЦЕРКВА XIV СТОЛІТТЯ У С. ШАРІВКА

Стародавня частина культової споруди — дзвіниця побудована в XIV столітті як оборонна вежа, що стояла на Кучманському торговому шляху. Після руйнувань на початку XVIII століття церкву відновлено в 1773 році. Стіни та склепіння були розписані художником І. Прагтлем. За об'ємно-планувальним вирішенням споруда Шарівської Покровської церкви належить до типу триконхових і є в цілому типовою для середньовічної архітектури Поділля. Дзвіниця Покровської церкви — вежа, майже квадратна в плані, з внутрішніми розмірами сторін 6 x 5,4 м. Товщина кам'яних стін — 1,7 м. Пам'ятка є рідкісним типом споруди, що збереглися в Україні, що суміщають одночасно культові та оборонні функції.

ГЕОДЕЗИЧНИЙ ЗНАК «ДУГА СТРУВЕ» С. БАРАНІВКА

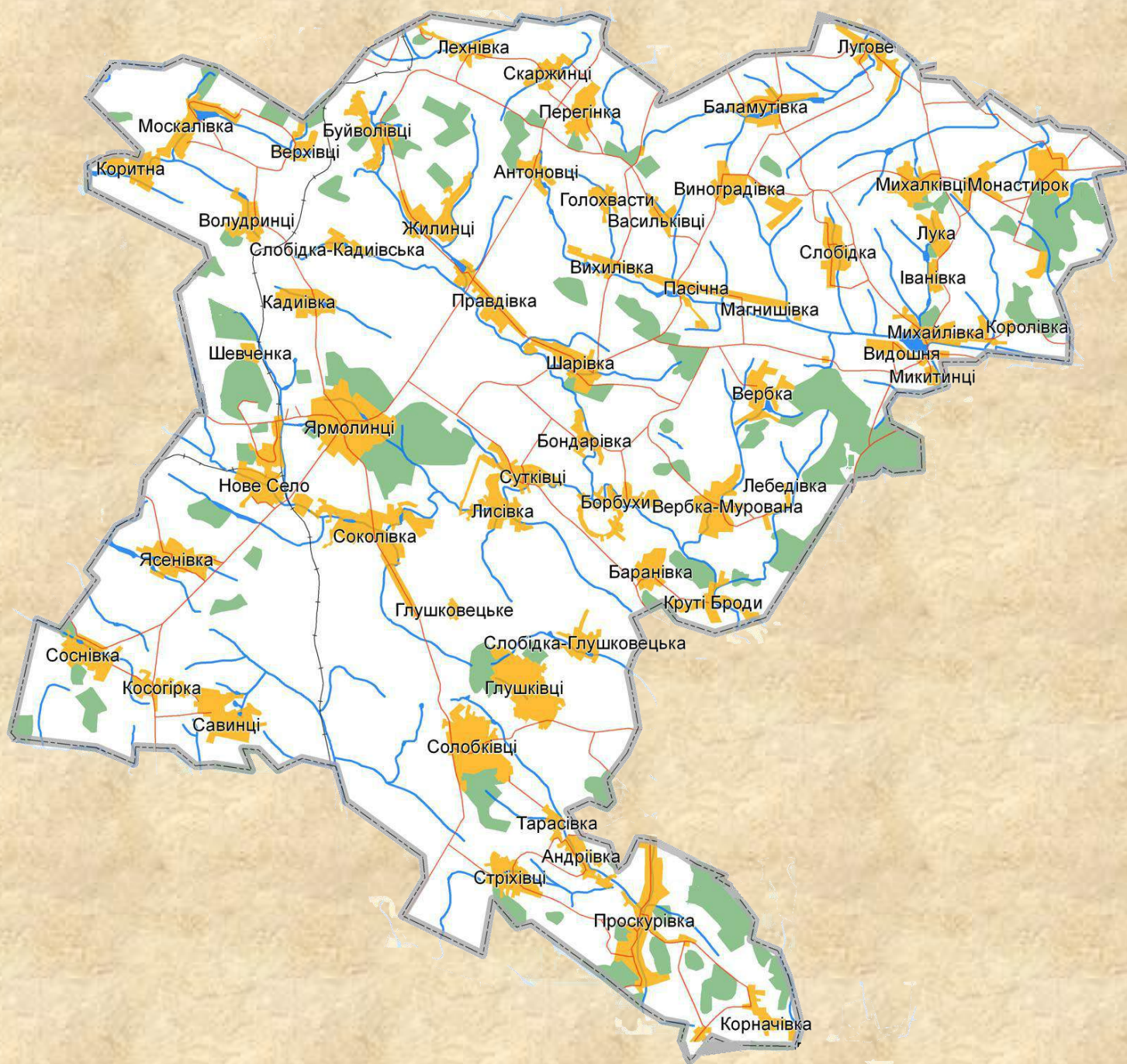

Дуга Струве («Російсько-Скандинавська дуга») — мережа з 265 триангуляційних вимірювальних пунктів, які утворювали 258 триангуляційних трикутників, а також 60 додаткових пунктів. Служила для визначення параметрів Землі, її форми та розміру.

Опорні точки даної мережі триангуляції були марковані на місцевості найрізноманітнішим чином.

2005 року на 29-й сесії Міжурядового комітету з охорони світової культурної і природної спадщини було прийнято рішення про включення Дуги Струве в Список Світової спадщини ЮНЕСКО.

**ЯРМОЛИНЦЬКИЙ
РАЙОН**